

Motion till riksdagen

1986/87:Jo302

Lars Ernestam m. fl. (fp)

Skogspolitiken

Skogen är en av Sveriges viktigaste nationaltillgångar. Mer än hälften av landets yta täcks av skogsmark, som till övervägande delen är lämpad för skogsproduktion. Skogsnäringen, dvs. skogsbruket och skogsindustrin, är av stor betydelse för ekonomi och sysselsättning.

Större delen av våra skogsprodukter exporteras. Nettovärdet av exporten är betydande och näringen kommer att behålla sin ställning som en av våra viktigaste basindustrier. Skogsbruket är en långsiktig verksamhet som kräver stor framförhållning. Skogsindustrin är kapitalintensiv, och dess investeringar måste återbetalas under lång tid.

Skogen har också andra värden. Vissa områden, oftast lågproducerande, innehåller delvis orörd skog. Exempel på skogar av denna art är de fjällnära skogarna. I sydligare delar av landet finns rester av urskogar, s. k. gammelskogar. Skyddet för dessa skogar behandlas i folkpartiets miljömotion.

Skogen har dessutom stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Den producerar jaktbart vilt, bär, svamp m. m.

I den norra delen av landet utnyttjas också skogen som betesmarker för rennäringen.

Skogsvårdslagen

En ny skogspolitik – innefattande bl. a. en ny skogsvårdslag – lades fast av riksdagen 1979 genom att en proposition från den dåvarande folkpartiregeringen i allt väsentligt godkändes.

Den nya politiken innebar både en intensifiering av skogsbruket och en ökad betoning av övriga till skogen knutna intressen, i första hand naturvården.

Den nya skogspolitiken hann knappt börja tillämpas förrän den ändrades på vissa punkter. Därefter har ytterligare förändringar skett. I förhållande till folkpartiregeringens proposition har inslagen av reglering, samhällskontroll och myndighetsstyrning ökat genom bestämmelser om avverkningsvång (14 §), gallringstvång (9 §), obligatoriska gallringsplaner (21 a §) m. m. Skogsbrukets position har vidare flyttats fram när det gäller s. k. 5:3-skogar som kommenteras senare i denna motion.

De skäl som framförts till förmån för den förändrade lagstiftningen är att avverkningsvången skulle öka. Vi tror inte att så blir fallet. Skogsindustrins behov av regelbunden virkesförsörjning måste i möjligaste mån tillgodoses. Lång-

siktigt måste industrins virkesbehov anpassas till skogens produktionsförmåga.

Mot. 1986/87
Jo302

Behov finns av en bättre skogsvård och en jämnare avverkning. Ökade stimulanser bör komma till främst genom en förändrad beskattning. Den höga grad av reglering och centraldirigering som tillkommit genom 1983 års ändringar i skogsvårdslagen har inte gett dessa effekter. Bl. a. gäller detta schablonmässiga och starkt styrande skötselnormer.

Vi anser att de ovan nämnda förändringar i skogsvårdslagen som genomfördes 1983 skall upphävas. Som vi framför längre fram i motionen anser vi att det nu också behövs en allmän översyn av skogspolitiken.

Domänverket

Ungefär en femtedel av skogsproduktionen kommer från statens marker. Dessa förvaltas av domänverket. Vi anser att domänverkets nuvarande tillgångar i betydande utsträckning bör överföras i enskild ägo. Vi anser att detta bör vara ett led i strävandena att stärka och komplettera det enskilda jord- och skogsbruket. Även möjligheterna att tillskapa fristaende skogsbruksfastigheter bör tas till vara. Vi anser således att riksdagen bör uppmana regeringen att ge domänverket i uppdrag att inleda markförsäljningar på ca 400 milj. kr.

Även i övrigt bör frågan om domänverkets markförsäljningspolitik ägnas särskild uppmärksamhet. Verket bör kunna spela en mer aktiv roll för att förstärka enskilda skogs- och lantbruk. Vi har i annat sammanhang tagit upp frågan om den lämpliga omfattningen och formerna för den affärsverksamhet som i dag bedrivs inom domängruppen, och det avkastningskrav som skall gälla framöver. Vi vill här särskilt poängtera att en rättvisande jämförelse med enskilt skogsbruk måste eftersträvas. I detta sammanhang skall beaktas restriktioner som med hänsyn till bl. a. naturvårdsintressena gäller för avverkning ovanför f. d. skogsodlingsgränsen.

De negativa konsekvenserna av modernt skogsbruk bör uppmärksammas. Skyddet bör öka för naturtyper som hotas av modernt skogsbruk, t. ex. urskogar, fjällskogar och våtmarker. Rennäringens intressen måste ges ökad tyngd i skogspolitiken. De möjligheter som kan finnas att genom modifieringar av skötselmetoderna minska effekterna på skogen av försurning och luftföroreningar måste tas till vara.

De fjällnära skogarna

I och med riksdagens beslut i januari 1985 om återhållsamhet vid bedrivande av skogsbruk i det fjällnära området och de av skogsstyrelsen utfärdade anvisningarna till skogsvårdslagen, har steg tagits i riktning mot ett mer ståndortsanpassat skogsbruk, mindre hyggen (maximalt 40 hektar), analys av varje avverkningsobjekt, ökat samråd med övriga intressenter m. m. I vissa lägen där skogsmarken felaktigt behandlats i form av bländning av markdegeneration krävs dock kraftigare åtgärder i form av bl. a. hyggesplogning för att göra de hårt bundna marknäringssämna tillgängliga för den nya skogen.

Exploateringen har medfört stora ingrepp i naturen. Trots aktiva insatser är det på vissa håll osäkert om ny skog växer upp. Under alla omständigheter är omloppstiden för skogsbestånden mycket hög.

Folkpartiet ville i samband med riksdagsbeslutet gå längre än riksdagsmajoriteten beträffande skyddet för fjällskogarna. Våra farhågor har delvis besannats. Ett flertal konfliktsituationer har uppkommit. Detta understryker hur angeläget det är att inventeringsarbetet kan fullföljas och att ett säkerställandeprogram upprättas för de områden som måste bevaras. För de skogsägare som äger mark som ingår i planeringen är det mycket otillfredsställande att inte få besked om avverkning kan tillåtas. I folkpartiets miljömotion krävs att domänverket skall avsätta mark för markbyten med enskilda skogsbrukare. I denna motion föreslås att anslag som tidigare använts för 5:3-satsningen i stället bör kunna nyttjas för att säkerställa områden som behöver skyddas från avverkning.

Översyn av skogspolitiken

Den utveckling, som skett sedan 1979 och som kan förutses för de kommande åren, gör det enligt vår uppfattning motiverat att nu påbörja en samlad översyn av skogspolitiken.

Som utgångspunkt för översynen av skogspolitiken bör bl. a. gälla att skogen måste skötas så att den ger en hög och värdefull avkastning också på lång sikt. Lagstiftningen kan förenklas och byråkratin minska. Samtidigt måste skogsbruket ytterligare anpassas till miljövårdens övergripande krav. Skogens mångsidighet och olika funktioner måste beaktas bättre. Skogsbruket måste bli mer ståndortsanpassat.

Det kan också konstateras att skogsbruket nu exempelvis har en positivare inställning till lövskogens roll i det framtida skogsbruket. Skogsvårdsavgiften som under senare år förlorat sitt samband med skogspolitiken bör också utvärderas vid denna översyn av skogspolitiken.

Bidrag till skogsvård

Under 1930–1970-talen då lönsamheten i skogsbruket var låg, med undantag av Koreaboomen runt 1950-talet, återinvesterades mycket litet i form av föryngringsåtgärder. Avverkningarna bedrevs i bländningsform, dvs. plockhuggning, bara de bästa träden togs ut. Härigenom skapades de skogar vi i dag kallar 5:3-skog, dvs. tras- och restbestånd. Skogar som för allmänheten kanske uppfattas som glesa och luftiga men som i själva verket är sterila rester av en fin skog.

Under ett antal år har bidrag utgått för restaurering av dessa skogsbestånd. Från folkpartiet har vi motsatt oss att bidragen skulle utgå till plantning av områden som omfattas av starka naturvårdsintressen. Bl. a. har detta gällt lövskogar men också exempelvis våtmarker som är angelägna att skyddas ur naturvårdssynpunkt. Nu anser vi att 5:3-anlagen i sin nuvarande form bör upphöra. Anslaget för skogsvård bör enligt vår uppfattning också kunna användas för att finansiera bevarandet av urskogar o. d. Det är angeläget att dessa frågor tas upp i den av oss förordade översynen av skogspolitiken.

Med hänvisning till vårt förslag att 5:3-anlagen bör upphöra anser vi att bidragsramen i budgetpropositionen kan sänkas till 250 milj. kr. Detta innebär en besparing på 20 milj. kr.

Mot. 1986/87
Jo302

Stöd till byggande av skogsvägar

Med hänvisning till vad som vi anför i motionen om aktsamhet vid exploatering av fjällnära skogar och avvecklingen av 5:3-bidragen anser vi att anslagen till skogsbilvägar i jämförelse med budgetpropositionen kan minskas med 10 milj. kr. Budgetbeloppet bör sålunda enligt vårt förslag vara 40 milj. kr.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående föreslås

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en samlad översyn av skogspolitiken,
2. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag minskat anslag med 20 milj. kr. till 250,0 milj. kr. för bidrag till skogsvård,
3. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag minskat anslag med 10 milj. kr. till 40,0 milj. kr. för skogsbilvägar,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avveckling av 5:3-bidragen och möjligheten att använda skogsvårdsmedel för bevarandeobjekt,
[att riksdagen hos regeringen begär att domänverket inriktar sin markpolitik på utförsäljning av mark för ca 400,0 milj. kr.¹]

Stockholm den 21 januari 1987

Lars Ernestam (fp)

Kerstin Gellerman (fp)

Bengt Rosén (fp)

Leif Olsson (fp)

¹ 1986/87:N331.